

Прохоренко М.М., к.ю.н., полковник юстиції,
Національний університет оборони України
імені Івана Черняховського, м. Київ, Україна

ВПРОВАДЖЕННЯ СТАНДАРТІВ НАТО У ВІЙСЬКОВЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ ЯК НАПРЯМ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ

В Україні тривають заходи оборонної реформи, що ускладнена воєнно-політичною, оперативно-стратегічною та економічною ситуацією, яка склалася внаслідок збройної агресії Росії проти України, окупації Російською Федерацією частини суверенної території України – Автономної Республіки Крим та міста Севастополя. Однією зі складових проведення цієї реформи є впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України з метою набуття членства України в Організації Північноатлантичного договору.

Відповідно до п. 5 ч. 1 ст. 85, ч. 3 ст. 102, п 1⁻¹ ст. 116 Конституції України від 26 червня 1996 р., Україна нормативно закріпила стратегічний курс держави на набуття повноправного членства України в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору. Цей стратегічний курс держави став пріоритетним напрямом національної правової політики, оскільки визначив стратегію правового розвитку суспільства. Щодо юридичного забезпечення заходів реформування, відповідно до п. 3.4. Стратегічного оборонного бюлетеня України, введеного в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 р. № 240/2016, передбачено, що для забезпечення проведення оборонної реформи в Україні, поступового нарощування оперативних спроможностей Збройних Сил України, інших складових сил оборони, впровадження стандартів НАТО та більш раціонального використання оборонних ресурсів передбачається внести зміни до законів України та інших нормативно-правових актів.

Таким чином, правовий механізм забезпечення впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України є окремим напрямом реалізації стратегії правового розвитку держави, актуальність ґрунтовного наукового дослідження якого не підлягає сумніву. Зокрема, в аспекті здійснення аналізу форм впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України як одного із заходів юридичного забезпечення оборонної реформи України.

Згідно абз. 19 ст. 1 Закону України «Про оборону України» від 1991 р., військовий стандарт – стандарт, прийнятий органом військової стандартизації, що встановлює для загального і неодноразового використання правила та настанови щодо діяльності у сфері оборони і

спрямований на досягнення оптимального ступеня упорядкування у зазначеній сфері. Для цілей цього Закону до військових стандартів також належать стандарти НАТО і стандарти у сфері оборони держави – члена НАТО.

Належна реалізація стратегічного курсу держави для набуття повноправного членства України в Організації Північноатлантичного договору передбачає обов'язковою умовою впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України, як складової правової політики держави.

Стандарт НАТО – це стандарт, розроблений, прийнятий та опублікований Організацією Північноатлантичного договору [1]. Отже, за своїм змістом стандарт НАТО є міжнародно-правовим документом, а тому впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України має бути здійснено за аналогією з нормативно-правовим механізмом реалізації міжнародних зобов'язань. Розглянемо деякі з них.

Термін «імплементация», набув широкого поширення в численних резолюціях Генеральної Асамблеї ООН, у багатьох міжнародних конвенціях та інших міжнародно-правових актах. Також його можна зустріти у рішеннях міжнародних організацій, які прийняті у зв'язку з обговоренням питань під час реалізації міжнародних договорів [2, с. 63]. Імплементация (від лат. *implere* – наповнювати, досягати, виконувати, здійснювати) в міжнародному праві – організаційно-правова діяльність держав з метою реалізації своїх міжнародних зобов'язань [3, с. 329]. Впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України у формі імплементации передбачає застосування норм стандартів, прийнятих органом військової стандартизації без зміни чи перероблення їх змісту.

Адаптація законодавства (лат. *adaptation* – пристосування, від *adaptare* – пристосовувати, прилагоджувати) – форма правової гармонізації, сутність якої полягає в узгодженні та пристосуванні нормативно-правових актів національного законодавства до міжнародних, європейських або внутрішньодержавних правових стандартів [3, с. 15-16]. Адаптація норм права – це родове поняття, що включає видову різноманітність процесів зміни системи права, ключовим компонентом яких є активний і планомірний вплив на національну систему права (або її сегментів) з метою забезпечення належної міри функціональної та (або) структурної подібності національного правопорядку до вибраного політичним шляхом модельного аналога і таким чином надання керованості процесу розвитку суспільства у прогнозованому напрямку [4, с. 369]. Подібність національного правопорядку до вибраного модельного аналога є нічим іншим, як приведення національного законодавства до єдиного узгодженого порядку регулювання суспільних відносин, тобто до цілісності предмету нормативного регулювання. Модельним аналогом в даному випадку є стандарти НАТО. Впровадження цих стандартів у

військове законодавство України у формі адаптації передбачає застосування норм стандартів, прийнятих органом військової стандартизації з переробленням їх змісту з метою узгодження з національним законодавством.

Наступною формою впровадження стандартів НАТО може бути апроксимація «approximation». За загальним розумінням «approximation» означає або односторонній процес (наближення), або обопільний процес зближення, сходження і результат цього процесу [5, с. 16]. Апроксимація стандартів НАТО на жаль на сьогодні є одностороннім процесом, за яким наближення стандартів здійснюється до законодавства України без впливу на процес їх формування.

Виходячи з вищевикладеного необхідно зробити висновки, що впровадження стандартів НАТО у військове законодавство України є окремим напрямом реалізації національної правової політики, яке може здійснюватися шляхом імплементації, адаптації чи апроксимації.

Література

1. Про оборону України: Закон України від 6 груд. 1991 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1932-12> (дата звернення - 20.01.2020).
2. Бикситова Б.С. Имплементация международно-правовых норм в области исполнения уголовных наказаний. Актуальные вопросы международного, регионального и национального права: современное состояние, взаимодействие и перспективы развития: материалы междунар. науч.-практ. конф., 21 сент. 2013 г. Астана: ЕНУ им. Л.Н. Гумилева, 2013. 327 с.
3. Великий енциклопедичний юридичний словник / за ред. Ю.С. Шемшученка. Київ: ТОВ «Видавництво «Юридична думка»», 2007. 992 с.
4. Семенова Н. Апроксимація права в контексті угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейським Союзом: теоретичне осмислення. *Актуальні проблеми політик : зб. наук. пр.* Одеса : Юрид. л-ра, 2002. Вип. 15. С. 368–377.
5. Вишняков О.К. Апроксимація правового забезпечення цивільних майнових відносин в Україні до умов внутрішнього ринку Європейського Союзу: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : 12.00.03. Одеса., 2008. 38 с.